

Levenslang

Het verhaal van een tbs'er

**Ineke Baron &
Niels de Jong**

Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council (FSC) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Ontwerp omslag Geert de Koning
Omslagbeeld Susan Fox / Trevillion Images
Layout en dtp Gerard de Groot

ISBN 978 90 239 2700 6
NUR 402

© 2013 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

TBS EN LEVENSLANG NA DUBBELE MOORD

Het gerechtshof te Leeuwarden heeft gisteren de man die in april 2004 zijn vrouw en zijn schoonmoeder om het leven heeft gebracht, veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijftien jaar en tbs met dwangverpleging. De man had ook geprobeerd zijn schoonvader te doden. Hij wilde bovendien zijn vijf maanden oude zoontje om het leven brengen door met hem in het Eemskanaal te springen.

Omdat niet uitgesloten kan worden dat het laatste delict niet is voltooid doordat de verdachte vrijwillig is 'teruggetreden' (er uit eigen beweging van af heeft gezien), is de verdachte ter zake van dit feit ontslagen van rechtsvervolging.

De rechtbank had in eerste instantie een gevangenisstraf van achttien jaar en tbs met dwangverpleging opgelegd. Het openbaar ministerie heeft zowel bij de rechtbank als bij het hof een levenslange gevangenisstraf geëist.

Het hof komt – ondanks de buitengewone ernst van de feiten – niet toe aan een levenslange gevangenisstraf, omdat de feiten vanwege een ziekelijke stoornis en een gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens slechts in verminderde mate aan de verdachte kunnen worden toegerekend. Omdat de verdachte ter zake van het derde feit wordt ontslagen van alle rechtsvervolging legt het hof een lagere straf op dan de rechtbank.

(GRONINGER COURANT, 27-II-2006)

1977

School

Ik lig in bed met mijn rug stijf tegen de muur. Met mijn beide armen heb ik mijn kussen stevig vast. Ik slaap half.

Onrustig droom ik van dingen die ik niet wil dromen.

Ver weg hoor ik de stem van de nieuwe vriend van mijn moeder. 'Oom Jan' moet ik hem noemen. Hij lijkt boos te zijn. Op mij waarschijnlijk. Ik hoor de voetstappen van mijn moeder in de verte.

'Stil toch jong, er is niets, je ligt gewoon in je bed.'

Langzaam dringt tot me door dat ze het tegen mij heeft en mij aanraakt.

'Mens, laat dat joch zijn mond toch houden.' Ik hoor de stem – de stem die ik haat – nu dichterbij.

'Hou je stil', hoor ik mijn moeder zeggen. Ze heeft het nu niet tegen mij, maar tegen hem.

Dan begint ze weer tegen mij te praten. 'Bob, stil toch, word wakker. Er is niets aan de hand. Je ligt gewoon in je bed.' Dan met enige stemverheffing: 'Stil nu toch eens!'

Ik doe mijn ogen open en kijk mijn moeder aan. 'Ik wil niet naar school! Ik wil niet!'

'Het is nog midden in de nacht en je hoeft nog lang niet naar school', zegt de vrouw met de vermoeide ogen. Die ogen zijn altijd vermoeid, maar nu zeker. 'Hou je alsjeblieft stil en ga slapen!' Ze trekt het dekbed over me heen, maar ik schop het weer weg. 'Ik wil niet, ik wil niet...'

‘En nu stil! Je gaat naar school, punt uit. Wil je dat de politie je komt halen?’

Ik schud met mijn hoofd. Ik stop met snikken.

Terwijl ik stil word, voel ik de tranen in mijn ogen branden. Mijn moeder ziet die vochtige ogen niet. Sloffend verlaat ze de kamer en trekt de deur zacht achter zich dicht. Maar ook al zit die deur dicht – ik hoor die stem weer. Mopperend en klagend.

‘Dat gezeur ook altijd van dat joch! Doe hem ’s nachts maar een muilkorf om. Dan hoor ik hem tenminste niet.’

‘Hij had een nachtmerrie en droomde van school’, sust mijn moeder.

Ik wil hen niet horen, maar ik hoor hen maar al te goed. Zo goed dat in de stilte de tranen doorbreken.

‘Droomt hij van school? Vind je het gek? Als hij daar ook zo loopt te janken, dan weten ze daar wel raad mee. Wat een huilebalk!’

De stem van ‘oom Jan’ doet pijn – ook lang nadat de woorden gezegd zijn. ‘Een slapjanus is het. Met dat gekke loopje van hem. Weet je hoe ze hem noemen? Poedeltje. Ha! Je moet eens met hem naar de kapper gaan.’

‘Over mijn lijk! Ik laat geen schaar zetten in zijn mooie krullen.’

‘Dan houd je dit gejank dus!’

Lang nadat de discussie ten einde is, lig ik nog wakker. Ik ben bang voor de dag van morgen. Ik denk aan dingen die ervoor zorgen dat ik niet meer in slaap val. Ik denk aan mijn vader die ik eigenlijk nooit gezien heb. Op die twee keer na dat ik hem in het bushokje tegenover ons huis zag zitten, maar ik niet naar hem toe mocht. Ik denk eraan hoe slecht hij volgens mijn moeder was. Mijn moeder is er niet op vooruit gegaan. Ze wisselt de ene onaardige vent voor de andere in. Zo gaat het al tijden.

Ik denk aan mezelf. Waarom ik zo vaak moet huilen. Waarom ik zo gek loop. Waarom ze me er gek uit vinden zien.

Ik weet niet wat ik moet doen. Ik weet wel dat als het ochtend is geworden, ik niet naar school wil. Ik weet ook dat ik huilen zal

als ik toch moet gaan. Zoals ik elke dag moet.

Ook al ben ik moe, ik kan maar niet slapen.

Ik denk meer dan goed voor me is. En het helpt niets. Ik voel weer tranen.

Blijkbaar ben ik toch ingeslapen, want ik schrik wakker van de wekker. Even later staat mijn moeder naast mijn bed. Ik moet opstaan en begin weer te huilen.

Eenmaal op school doe ik mijn best niemand tot last te zijn. Ik ben er niet goed in, maar ik probeer zo onopvallend mogelijk me te bewegen, zodat ik geen aandacht trek van wie dan ook. Vandaag gaat dat goed. Niemand heeft nog iets tegen me gezegd. Dat is goed, want dan kan er ook niets mis gaan.

Tegen het einde van de pauze rolt er een bal mijn kant op.

‘Hé Poedel, trap die bal eens hierheen!’

Vanaf het fietsenhok kijk ik naar ze. Ik zit op wat sinds een paar dagen mijn vaste plek in de pauzes is geworden. Het is de hoek van het fietsenhok. Het voelt als de meest veilige plek van heel de school.

Het is nooit de bedoeling dat ik meedoe. Ik wil ook niet meedoen. Maar nu hebben ze me nodig. Ze roepen naar me dat ik de bal moet terugschieten die in het fietsenhok is gerold. Ik doe het maar. Ik spring op en loop naar de bal. Ik neem een aanloop, maar net als ik wil schieten, rolt de bal weg. Ik trap mis en verlies mijn evenwicht. Ik zwaai met mijn armen en probeer overeind te blijven. Het mislukt en ik val. Bloed stroomt uit mijn neus.

Terwijl ik op de grond lig, hoor ik ze dichterbij komen. Ze zijn enthousiast.

‘Zag je dat? Zag je hoe hij dat deed?’

‘Jij bent echt niet normaal, Poedel!’

‘Zelfs een bal terugschoppen is lastig voor jou!’

De bel gaat en ze lopen lachend bij me weg. Ik kom langzaam overeind.

Een paar meisjes lopen langs. Eentje blijft er staan.

‘Heb je je pijn gedaan?’

‘Sodemieter op!’ hoor ik mezelf zeggen. Ik kom overeind en maak een obscene gebaar. De meisjes rennen gillend weg.

Ik loop de school weer in. Als ik de klas binnenkom, komt gelijk de meester op me af. ‘Bob, wat zie je eruit’, zegt de meester. ‘Je bent toch niet weer aan het vechten geweest?’

De klas schiet in de lach.

‘Ja meester, hij vocht met zichzelf!’

‘Zijn voeten zaten in de knoop, meester!’ roept een ander.

‘Hij heeft zichzelf geslagen meester, echt waar!’

Ze hebben lol. Heel veel lol.

‘Stil jullie, allemaal!’ De meester zet zijn woorden kracht bij door met de houten kant van de schoolbordborstel op de tafel te slaan. ‘Bob, ga jij maar even naar het toilet om je te wassen. Neem deze doek maar mee.’

Hij gooit een doek naar me toe. Ik grijp mis.

Ze lachen nog harder. Ik zie in een waas wat schimmen met allemaal dezelfde grote grijnzende glimlach. Onderweg naar de deur probeer ik van twee gezichten zo’n glimlach eraf te rammen.

Het gelach op de achtergrond is meteen weg. ‘Ooh... Meester, zag u wat Bob deed?!’

Natuurlijk heeft de meester het gezien. ‘Bob, kom hier!’ roept hij.

‘Sodemieter op!’ schreeuw ik. Ik voel me sterker worden. Ik pik het niet langer. ‘Sodemieter allemaal op!’ schreeuw ik nog harder.

‘Bob!’

Maar ik kijk niet meer om en loop de klas uit. De deur gooi ik dicht. De bovenraampjes trillen in het houtwerk, maar ze breken niet. Ik loop langs de lokalen en zie meesters en juffen

bezorgd naar me kijken. Ik steek mijn middelvinger maar weer op. ‘Sodemieter op!’ schreeuw ik nog eens. Naar niemand in het bijzonder. Eigenlijk naar iedereen en alles.

Als ik door de hoofdingang naar buiten loop, neem ik me voor dat ik nooit meer een voet over de drempel van deze school zal zetten. Nooit meer. Desnoods loop ik weg van huis.

Op het plein schreeuw ik nog maar een keer dat iedereen moet opsodemieteren. En dat ze me er nooit meer zullen zien. Dan loop ik zwijgend door de straten. Via lange omwegen zorg ik ervoor dat ik op de normale tijd thuis ben. Zo hoef ik thuis niets uit te leggen.

Thuisgekomen heb ik echter wel wat uit te leggen. Mijn moeder is gebeld. Ik hoef niet meer te komen. Mijn moeder wel – ze wordt geacht zich de volgende dag te melden.

Ik hoef die nacht niet te huilen. Ook ’s ochtends ben ik rustig. Dit keer branden de tranen in de ogen van mijn moeder. Ze is bang voor wat ze horen gaat.

‘Het gaat echt niet meer’, is de boodschap van de hoofdonderwijzer. Hij had al geïnformeerd naar een andere school. Daar is plek.

Thuisgekomen vertelt mijn moeder dat ik naar een school voor moeilijk opvoedbare kinderen moet. Het kan mij niets schelen. Ik kan daar onmogelijk slechter af zijn. Toen wist ik niet dat zoiets wel mogelijk kon zijn.

Het kan mijn moeder wel schelen. Ze ziet het als een afgang dat ik naar deze school – met de vreemde naam ‘Pesse’ – ben gestuurd. ‘Waar is het misgegaan?’ vraagt ze me als we een week later in de wachtkamer van ‘Pesse’ zitten. Ik geef geen antwoord. Ik zou het niet weten. ‘Wat heb ik verkeerd gedaan?’ vraagt ze een minuut later. Ik geef weer geen antwoord.

We maken kennis met de directeur. Een strenge man van weinig woorden. Mijn moeder is bijzonder inschikkelijk en bescheiden. Ik zie dat ze zich schaamt voor mij. Voor we het weten, staan we weer buiten. Ik ben toegelaten.

Als we het terrein af lopen, stelt ze me weer dezelfde vraag. 'Waar is het misgegaan?'

Ik heb nog geen woord gezegd deze ochtend. Wat moet ik zeggen?